

FOSFOR nr. 4 (december 2007 – januari/februari 2008)

Inhoudstafel :

- [Edito](#)
- [Mijn gedacht: 'Als ik de \(dokters\)kosten van mijn gezin zelf draag, waarom zou ik dan nog moeten bijdragen in die van andere families?'](#)
- [Gezondheid is een recht](#)
- ["Wij dachten dat het zo hoorde"](#)
- [FOS-campagne 2007 succesvol afgerond!](#)
- [Algemene Centrale ABVV bezoekt Palestijnse partner](#)
- [S-plus West-Vlaanderen op bezoek bij FOS-partners in Zuid-Afrika](#)
- [Syndicalisten uit Peru en Nicaragua vertellen hun verhaal](#)
- [Schone T-shirts in opmars](#)
- [Mozambique in de kijker bij De Voorzorg Limburg](#)
- [Nieuws uit het Zuiden: Geen contract, maar sinds kort wel een vakbond](#)
- [Wereldkeuken: Enchilado de camarones](#)
- [FOS-spotting](#)

Edito:

Een goede gezondheid, beste lezer!

Het is niet enkel wat ik je wens voor 2008, maar ook je recht. Ziek zijn kan natuurlijk iedereen overkomen, maar toch is het meer dan een kwestie van geluk of pech. Want waarom zijn de armen of zwaksten vaak het slechtste af op vlak van gezondheid? En dan heb ik het niet enkel over mensen, maar ook over landen. Nochtans is gezondheid een recht: dat vloeit voort uit een aantal belangrijke verklaringen die tal van landen hebben ondertekend. Ze hebben dus de plicht om erover te waken dat hun burgers te allen tijde toegang hebben tot kwaliteitsvolle zorgen. En dat die bevolking in gezonde omstandigheden kan leven en werken, want dat is natuurlijk de basis. Dat recht waarmaken is een van de hoofdbetrachtingen van de gezondheidswerking die FOS met talrijke partners in het Zuiden aan het ontwikkelen is. Principes en praktijk van gezondheid staan centraal in deze FOSFOR.

Annuschka Vandewalle
Algemeen Secretaris FOS

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Mijn gedacht: 'Als ik de (dokters)kosten van mijn gezin zelf draag, waarom zou ik dan nog moeten bijdragen in die van andere families?'

Noord: Ik betaal voor het pensioen van mijn moeder, de rolstoel van mijn vader, de invaliditeit van mijn buurman (links), de werkloosheidsuitkering van mijn buurman (rechts), en de preventieve tandzorgen van mijn beugeldragende nichtjes. Ik ben nog nooit werkloos geweest, en ben nog nooit van mijn bureaustoel gevallen op het werk. Ik ben een content mens, kan mij de luxe permitteren om solidair te zijn want ik ben gezond, heb twee handen aan mijn lijf en een toffe job in een stabiel bedrijf. Ik kan vrij kiezen tussen een plasmatelevisie kopen of een Audi, maar als ik morgen ziek word, zal ik heel blij zijn als iemand solidair wil zijn met mij. Want de vrije keuze tussen gezond en ziek zijn, heb je niet zelf in de hand.

Els Van de Bourry Coördinator Kinderzorg - Reddie Teddy - vzw Thuishulp West-Vlaanderen

Zuid: Wanneer een arbeider of om het even welk gezinslid moet worden geopereerd, kost hem dat misschien 600 euro in een privéziekenhuis. Bij de Nationale Gezondheidskas kost het hem niets. Daarom hebben we een solidair systeem, en moeten we ervoor bijdragen. Arbeiders dragen 10% van hun inkomen bij, zodat onze sociale zekerheid, die al dateert van 1956, moederschapsverlof, ziekte, beroepsrisico's en familiehulp kan dekken.

Socimo Paniagua Revollo, Secretaris van de Boliviaanse Arbeiderscentrale

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Gezondheid is een recht

geen kwestie geluk of ongeluk

"Een goede gezondheid!" moet zowat de meest voorkomende nieuwjaarswens zijn, en dat is niet toevallig. Wie erover beschikt, staat er niet altijd bij stil, maar een goede gezondheid is een voorwaarde voor een goed leven. Waar loopt het dan mank?

Alvast niet bij de principes. Immers: iedereen heeft recht op een "levensstandaard die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, met inbegrip van voeding, kleding, huisvesting, medische verzorging en de noodzakelijke sociale diensten." Zo staat het in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het basisdocument van de Verenigde Naties uit 1948. Dat iedereen recht heeft "op een zo goed mogelijke lichamelijke en geestelijke gezondheid", werd daaraan toegevoegd in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten van 1966.

Vermijdbare ziektes

Ronkende titels, maar het is heel belangrijk dat het om rechten gaat. Deze benadering zorgt er immers voor dat autoriteiten op hun verantwoordelijkheid worden gewezen. De overheid moet ervoor zorgen dat de fundamentele basisrechten van de bevolking daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Ook in de slottekst van het verdrag dat na de Alma-Ata-conferentie in 1978 werd ondertekend door de wereldgezondheidsorganisatie, UNICEF en 134 landen, stond 'gezondheid voor iedereen in 2000' als doelstelling geformuleerd. In dat verdrag werd basisgezondheidszorg bestempeld als de meest effectieve manier om dat doel te bereiken. In 2000, het jaar waarin 'health for all' verwezenlijkt had moeten zijn, werden de principes herbevestigd in het 'people's charter for health'.

FOS onderschrijft deze principes helemaal. En wil er mee voor ijveren om ze waar te maken. Want in de praktijk loopt het dikwijls mank. Dagelijks sterven 24.000 mensen aan de gevolgen van dikwijls vermijdbare ziektes zoals aids, malaria en tuberculose; door complicaties bij de zwangerschap of bij de geboorte; kinderen sterven door ondervoeding.

Voorrecht

In landen waar geen (of onvoldoende) sociale correcties gebeuren, is gezondheidszorg vaak een voorrecht voor de rijken. Niet alleen vinden we er meer dokters in de steden dan op het platteland. Bovendien beschikt de openbare gezondheidszorg veelal over te weinig personeel om aan de zorgvraag te kunnen voldoen. Zo telt Mozambique bijvoorbeeld 700 artsen voor een bevolking van 18 miljoen inwoners. Om je een idee te geven, in België is dat er één voor elke 240 inwoners. Dat komt mede door de zogenaamde 'brain drain', die er bijvoorbeeld voor zorgt dat er in Manchester meer artsen werken uit Malawi dan in het Afrikaanse land zelf.

In ontwikkelingslanden, net zo goed als in ons land, zijn het de armen die moeilijk toegang vinden tot verzorging. Nochtans is het net als je arm bent, dat je een hoger risico loopt op ernstige ziektes of een vroege dood als gevolg daarvan. Daardoor is er juist in arme landen meer nood aan bereikbare, betaalbare en kwalitatieve gezondheidszorgen. Wereldwijd zijn er 1,3 miljard mensen die geen toegang hebben tot deze zorgen omdat ze het zich niet kunnen permitteren, of omdat de overheid het niet kan bieden. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat meer dan de helft van de bevolking op geen enkele manier gedekt wordt door enige vorm van sociale zekerheid.

Gezonde tegenmacht

Dat gezondheid een recht is staat vast. Dat het een recht is dat in de praktijk heel veel gebreken vertoont, ook. Om dit recht te realiseren zijn structurele ingrepen nodig naar een socialere en meer rechtvaardige maatschappij, en grondige veranderingen in de internationale verhoudingen. Een dergelijke ommezwaai zal er pas komen als er ook vanuit de basis een tegenmacht wordt opgebouwd. Een tegenmacht die zelf verbeteringen op het vlak van gezondheid kan afdwingen. Een tegenmacht die met luide stem haar recht op gezondheid claimt. Veel te veel mensen denken immers nog dat gezondheid iets is dat je overkomt. De inbreng van ngo's, volksorganisaties, ziekenfondsen, gezondheidscomités, patiëntengroepen en vakbonden is hierbij onontbeerlijk. Het is immers via deze organisaties dat een bevolking daadwerkelijk medezeggenschap heeft.

Eva Verwilt, Stafmedewerker Internationale Samenwerking NVSM

De familie Cantori uit Peru...

Julia Ramos de Cantori is 70 jaar, maar je zou haar 30 geven. Alle dagen stapt ze naar het perceel van haar familie om "haar man te helpen" bij de taken die deel uitmaken van de koffieteelt. Julia verzekert dat haar gezondheid van ijzer is en zo lijkt het op het eerste zicht ook. Als we haar echter vragen naar de gezondheid van haar familie, is ze wel bezorgd: "als hen iets ergs overkomt, dan sterven ze gewoon". En je kan haar moeilijk ongelijk geven. Julia en haar gezin wonen in het gehucht Río Chari, midden in het Peruaanse oerwoud van de "Selva Central". De dichtstbijzijnde gezondheidspost ligt op drie uur stappen. Meestal is daar geen arts ter beschikking. Diana, Julia's oudste dochter, begeleidde haar zwangere schoonzus naar de gezondheidspost: "We deden de trip van drie uur op het gemak, omwille van haar zwangerschap. Toen we eindelijk aankwamen, vonden we er niemand. We zijn gewoon moeten terugkeren zonder dat ze haar controle heeft gehad." Julia en Diana hebben de medische kracht van de lokale planten leren gebruiken. Dit zijn hun beste geneesmiddelen om de meest voorkomende ziektes, zoals griep of insectenbeten, te behandelen. Maar wat doen ze bij ernstigere ziekten of bij noodgevallen? "Dan moeten we naar de hoofdbaan wandelen en de eerste bus die voorbijkomt naar Satipo nemen", zegt Diana. In deze provinciehoofdstad bevindt zich het enige ziekenhuis met medisch gespecialiseerd personeel, verantwoordelijk voor de meer dan 30.000 inwoners van de provincie.

...en de 150.000 andere families van koffieboeren

De gezondheidsproblemen van de familie Cantori zijn tekenend voor de gezondheidssituatie van de meer dan 150.000 families van koffieboeren in Peru. Ze lijden aan typische "armoedeziekten": parasitosis, malaria, ondervoeding en bloedarmoede, de laatste twee vooral bij kleine kinderen. Dit blijkt uit een participatief actieonderzoek dat de nationale organisatie van kleine koffieboeren, de Junta Nacional del Café (JNC) uitvoerde met ondersteuning van de plaatselijke ngo Ayni Salud en het nationale gezondheidsplatform ForoSalud. De JNC heeft het gezondheidsthema opgenomen met de steun van FOS. Ook de dienstverlening werd onder de loep genomen. Gezondheidsposten hebben te kampen met een gebrek aan medicijnen en geschoold personeel. Er zijn enkel dokters aanwezig in de grote streekhospitals maar veel te weinig om de vraag te kunnen bolwerken. In Satipo, bijvoorbeeld, zijn er slechts 2 dokters aanwezig per 10.000 inwoners.

De eerste verkennende studie en participatieve workshops maakten ook duidelijk dat de koffieboeren, zoals de meeste Peruanen, gezondheid niet als een "mensenrecht" beschouwen maar eerder als een privilege of een zaak van "geluk of ongeluk". Daarom wil de Junta de koffieboeren eerst en vooral bewustmaken van hun recht op gezondheid, en van de verantwoordelijkheden van de Peruaanse staat, de sociale organisaties én de families op dat vlak.

Dat is een eerste belangrijke stap, in een proces dat ertoe moet leiden dat georganiseerde koffieboeren zelf verbeteringen afdwingen op het vlak van gezondheid, zowel op lokaal als nationaal vlak. Het is duidelijk dat de JNC een dergelijke taak niet alleen op zich kan en moet nemen. Daarom werken ze hard aan het opbouwen en versterken van banden met Peruaanse en internationale organisaties. Gehoopt wordt dat die "verenigde krachten" meer gewicht in de schaal kunnen leggen om beleidsmaatregelen af te dwingen die de toegang van de koffieboeren tot gezondheidsverzekeringen en gezondheidsdiensten verbeteren. Want iedereen heeft recht op gezondheid. Ook de familie Cantori in het oerwoud van Peru.

Lieve Daeren, landencoördinator FOS in Peru en Ecuador

Partnerschappen in gezondheid

De verschillende gezondheidswerkingen van de FOS-parnters krijgen de steun van de socialistische mutualiteiten. Ook in Vlaanderen zetten we het recht op gezondheid op de kaart. Zo is de Bond Moyson West-Vlaanderen een partnerschap aangegaan met Zuid-Afrika, de Bond Moyson Oost-Vlaanderen met Bolivia, De Voorzorg Antwerpen een partnerschap met Peru (zie kader), De Voorzorg Limburg met Mozambique en de Federatie van Socialistische Mutualiteiten van Brabant met Ecuador.

Dagelijks sterven 24.000 mensen aan de gevolgen van dikwijls vermijdbare ziektes.

"Wij dachten dat het zo hoorde"

Gezond zijn is meer dan niet ziek zijn. Gezondheid heeft ook te maken met zelfrespect, met gezonde relaties, met opkomen voor je rechten. Hoe die zaken je leven kunnen omgooien, vertelt Martina Smith, ex-landarbeidster en vakbondsactiviste, ons in sappig Afrikaans.

Martina werd geboren in 1946 op 'Wakkerstroom', een boerderij in de omgeving van Kaapstad in Zuid-Afrika. Daar begon ze op haar 10 jaar te werken als geitenhoedster. Haar eerste zoon en dochter werden geboren toen ze als huishoudhulpje werkte. Haar andere acht kinderen kreeg ze met haar tweede man, toen ze beiden als landarbeiders werkten op 'Blyhoek'.

Hoe verliep dat: kinderen grootbrengen en tegelijk werken op het veld?

"Ik heb 7 van mijn kinderen op mijn rug grootgebracht. Ik stond 's morgens vroeg op, maakte eten klaar, bond mijn kind op de rug en ging werken. Vrouwen stelden zich daar geen vragen bij. Wij dachten dat het zo hoorde: "We moeten onze kinderen op het veld grootbrengen, want we moeten werken". Mijn zevende kindje was heel ziekelijk en kon er niet tegen. Ze was 18 maanden toen ze stierf. Het loon van de man alleen was te weinig. Mijn man heeft altijd 12 rand per week verdiend, en ik 6 rand per week. Ik ben zeer slecht behandeld geweest door mijn man. Hij heeft mij veel geslagen. Hij zorgde ook niet voor me, gaf me nooit geld. Ik ben vroeger nog naar de politie gestapt, maar zij zeiden dat ze niet tussenkwamen in relatieproblemen."

Wat was voor jou het keerpunt?

"Tien jaar geleden kwamen er twee vrouwen bij mij langs: Bernie van Women on Farms Project (WFP), en Katrina, een landarbeidster. Ze legden uit dat ze zich inzetten voor de problemen van landarbeidsters. Landarbeidsters worden achtergesteld. Terwijl er nu een wet was die ons beschermde! Ik wist dit niet, want ik was een vrouw die ervan uitging dat ik op de boerderij woonde, en dat dit mijn leven was. Toen ik dus hoorde wat WFP deed, heb ik onmiddellijk beslist me aan te sluiten. Op dat moment was een van onze grootste problemen dat de mannen niet omkeken naar hun kinderen. Op een dag heb ik gevraagd aan de vrouwen op de boerderij of ze hierover met ons wilden praten. Op een zaterdag hebben we dan een bijeenkomst gehouden. Nadien hebben de vrouwen beslist zich ook aan te sluiten. Dat was het begin van grote veranderingen in onze gemeenschap."

Hoe zorgden jullie voor die veranderingen?

"Drie jaar heeft Cheryl van WFP ons opleiding gegeven op de boerderij. En toen was het aan ons, en moesten we het zelf doen. Dat was niet gemakkelijk! Maar het heeft ons sterk bij elkaar gebracht. We zijn steeds verder gegroeid, bereikten steeds meer vrouwen op steeds meer boerderijen. Dat was het begin van onze vakbond 'Sikhula Sonke' ('we groeien samen', nvdr). We hebben toen de koppen bij elkaar gestoken: wat willen vrouwen? Vrouwen willen dezelfde rechten als mannen, ze willen hetzelfde loon als mannen, want ze doen hetzelfde werk! Het is moeilijk om de werkgevers hiervan te overtuigen. Ik ben zeer trots op onze mensen en landarbeidsters."

En wat heeft dit voor jou betekend?

"Heel veel: ik begon opnieuw lucht te zien. Ik ben naar de workshops gegaan, en blijven gaan, ik ben nooit weggebleven. Zo heb ik heel veel geleerd. Ik was vastberaden. En blij om verlossing te kunnen krijgen; ik heb het zeer zwaar gehad. De relatie met mijn man is ook heel erg veranderd, vanaf dat ik mijn rechten leerde kennen. Al die dingen die hij mij heeft aangedaan waren verkeerd. Ik heb mijn rechten afgedwongen, en vandaag begrijpt hij het. Toen we op een avond een telefoontje kregen dat er een uitzetting bezig was op een boerderij, vroegen ze of ik kon komen. Ik was net terug thuis en heel moe. En toen zei mijn man dat hij wel zou gaan. Het was heel koud, die nacht, maar hij is gegaan. Hij ondersteunt me nu. Voor mij voelt dit zeer goed, ik ben zeer blij. Ook voor de verandering in zijn leven."

Sissi Vlamynck, educatief medewerkster FOS

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

FOS-campagne 2007 succesvol afgerond!

'Welkom in Hungryland: zijn natuur, zijn cultuur en zijn hongerlonen', was de slogan van onze campagne dit jaar. Tijdens 1 mei, Dagje Oostende, Leuven Ondersteboven en tal van andere activiteiten van de socialistische beweging gingen meer dan 4000 mensen op de foto met onze leeuw en met de slogan 'Weg met de hongerlonen' of 'Wij steunen NAFWU'. Zo zetten ze de eisen van deze Namibische landarbeidersvakbond kracht bij: meer arbeidsinspectie en het uitbetalen van het wettelijk maandloon.

Eind oktober vertrokken twee FOS-medewerkers naar Namibië. Daar overhandigden ze de foto's aan NAFWU, in het bijzijn van de nationale pers. NAFWU kondigde aan ook volgend jaar verder internationaal campagne te voeren voor hun recht op een minimumloon. Dit alles verdween alvast niet in dovemansoren, want we haalden zelfs het achtuurjournaal van de Namibische televisie. Mede namens NAFWU willen we iedereen bedanken die aan onze campagne heeft bijgedragen!

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Algemene Centrale ABVV bezoekt Palestijnse partner

Binnen de Algemene Centrale van het ABVV is een groep vakbondskaders en secretarissen actief rond Palestina. In oktober vond een inleefreis van 7 dagen met 16 deelnemers plaats. De reis bestond uit een zwaar programma: Jeruzalem, Ramallah, Nazareth, Nablus, ... allemaal plaatsen die in het hart en het geheugen blijven nazinderen. Met hun meterslange muur, hun vluchtelingenkampen, hun checkpoints, de nederzettingen en de toch nog optimistische Palestijnen... Ontmoetingen met vakbonden maar ook met organisaties uit het middenveld, die getuigden over het schrijnende lot van een volk dat verdreven wordt uit zijn land.

De deelnemers van de AC kwamen ontredderd en geschokt door zoveel onrecht terug. Wat kunnen we doen? Natuurlijk, samen met het FOS ons project verder uitbouwen. Maar ook de Israëliische vakbond aanzetten tot het veroordelen van dit onrecht in de internationale en Europese vakbondsorganisaties. Niet simpel, maar het moet! [LVH]

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

S-plus West-Vlaanderen op bezoek bij FOS-partners in Zuid-Afrika

Op 8 oktober zetten een dertigtal leden van Bond Moyson koers richting Zuid-Afrika voor een 16-daagse rondreis. De laatste dagen werden de toeristische paden verlaten en werd de groep op sleeptouw genomen door de plaatselijke FOS-partners. Een bezoek aan Khayelitsha, de tweede grootste township van het land, maakte de gevolgen van de privatisering van water pijnlijk duidelijk. In Stellenbosch stond de problematiek van de landarbeidsters centraal. Lage lonen, geen toegang tot kwalitatieve gezondheidszorg, huiselijk geweld, hiv/aids: het is hun dagelijkse realiteit.

Het bezoek maakte echter duidelijk dat noch de bevolking, noch de FOS-partners zich hierbij neerleggen! Met veel enthousiasme werden we deelgenoot gemaakt van hun realisaties, hun strijdpunten en plannen voor de toekomst. Het verzamelde beeldmateriaal komt terecht in een interactieve dvd voor de lokale afdelingen. Meer daarover in de volgende FOSFOR! [SV]

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Syndicalisten uit Peru en Nicaragua vertellen hun verhaal

Hoewel hij de term 'informele' arbeid niet graag hoort, spreekt Adrián Martínez gedreven over zijn werk als vakbondssecretaris in Nicaragua. In dat land werken maar liefst 80% van de mensen in de informaliteit. Zijn 'Vakbond van Arbeiders voor Eigen Rekening' (CTCP) wil dat deze mensen een formeel statuut krijgen waardoor ze toegang hebben tot sociale zekerheid, krediet, onderwijs, etc. Samen met José Ángel (FNT, grootste vakbond van Nicaragua), María Inga, Gloria Pérez (beiden CGTP, grootste vakbond van Peru) en Alejandro Rodríguez was hij van 17 tot 29 oktober bij ons op bezoek. Naast een boeiend vierdaags vormingsseminarie met ABVV-militanten uit West-Vlaanderen, stonden er ook heel wat debatavonden op het programma. De syndicalisten vertelden hun verhaal in Brugge, Oostende, Kortrijk, Gent, Aalst en Kapellen. Op www.fos-socsol.be vind je een uitgebreid fotooverslag. De volgende bladzijden zijn gewijd aan de situatie in Nicaragua. [EY]

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Schone T-shirts in opmars

Een feest of een festival, een nieuw jaarthema, een opvallende actie... Je wil gezien worden, en besluit daarom een T-shirt te laten bedrukken. Ongetwijfeld bespreek je met de leverancier de kwaliteit, prijs, kleur,... maar let je ook op waar die T-shirt gemaakt is of in welke omstandigheden? Er zijn een aantal mogelijkheden. In 2007 is het bedrijf Sparkling Ideas als eerste Belgische deelnemer lid geworden van de Fair Wear Foundation, een onafhankelijke, niet-commerciële controlestichting voor de kledingindustrie. Kledingbedrijven die zich aansluiten bij FWF ondertekenen een gedragscode. Ze verplichten zich ertoe om binnen drie jaar al hun fabrieken op arbeidsomstandigheden te inspecteren en waar nodig verbeteringen door te voeren. Daarnaast verkoopt ook Oxfam Magasins du Monde T-shirts met het merk Made in Dignity die gemaakt worden volgens fair trade criteria, maar enkel intern gecontroleerd worden. Meer info: www.schonekleren.be [IW]

Mozambique in de kijker bij De Voorzorg Limburg

Op de jaarlijkse Reuze Baby- en Kinderrommelmarkt van MJA en De Voorzorg Limburg krijgt speelgoed een tweede leven. Duizenden mensen kwamen inkopen doen of een kijkje nemen, en passeerden daarbij onze interactieve tentoonstelling over Mozambique, het partnerland van de mutualiteit. In de tentoonstelling geven vier levensechte figuren een woordje uitleg over leven en gezondheid in hun land. Ook de film 'Aids in Afrika: het verhaal van twee vrouwen', met getuigenissen van twee vrouwen die seropositief zijn en als aidsconsulentes werken, kon op heel wat belangstelling rekenen. Meer dan 70 mensen namen de tijd om het deelnemingsformulier in te vullen. De namen van de 20 winnaars van het FOS-pakket vind je op www.fos-socsol.be. Daar vind je ook een verslag van het solidariteitsontbijt dat bij het verschijnen van deze FOSFOR reeds plaatsvond in Houthalen-Helchteren, op 2 december. [IW]

Nieuws uit het Zuiden: Geen contract, maar sinds kort wel een vakbond

Maria Teresa Sánchez verkoopt loterijbiljetten op de markt in Managua. Ze is een van de 700.000 Nicaraguanen die dagelijks in hun levensonderhoud proberen te voorzien met 'informeel' werk. Sinds kort hebben ze een eigen vakbond.

Maria Teresa heeft al heel veel verschillende jobs gehad, maar nooit een echte job, met een echt contract: "Ik ben heel jong getrouwd, maar mijn man heeft me al gauw met onze twee kinderen achtergelaten. Kort daarna kon ik als graanverkoopster starten bij een molen in Casares. De eigenares had me 1500 cordoba (€ 56) geleend, en ik moest haar 1800 cordoba (€ 68) per maand betalen voor mijn standplaats. Ik had er een echt kraampje van gemaakt, maar dat brandde een paar maanden later af. Daarop begon ik als straatverkoopster op de Israel Lewitesmarkt, dat doe ik nu al 16 jaar. Tegenwoordig verkoop ik loterijbiljetten. Dat brengt me 80 cordoba per dag (€ 3) op. Een werkdag duurt al gauw 14 uur, in weer en wind, in het stof en in de uitlaatgassen. Het is zwaar werk, en als vrouw is het niet gemakkelijk: de buschauffeurs hebben echt geen respect, en velen proberen ons te bepotelen of nog erger! Je wordt ook constant uitgekafferd."

Woekerleningen

Omdat mensen zoals Maria Teresa geen contract, geen sociale zekerheid of geen registratie hebben, wordt hun werk 'informeel' genoemd. Maar toch gaan er in Latijns-Amerika vaak grote organisaties schuil achter de straatverkopers. Soms gaat het om groothandelaars, die aan tientallen kleine straatventers hun waren verkopen. Soms gaat het om een handelaar, die een paar venters met een karretje de waren langs de straten laat verkopen.

Wat al deze organisaties gemeen hebben, is dat ze telkens de winsten van de straatverkopers opeisen, en hen met een minimum achterlaten. Soms verbinden ze de verkopers aan zich via woekerleningen, met een rente van bijna 100%. Ze geven geen contracten, betalen geen sociale zekerheid. Eenzelfde mechanisme bestaat ook voor de geldwisselaars op straat, die voor grote banken geld wisselen langs de straten. De vakbond is er met heel veel onderzoekswerk in geslaagd om de overheid te laten inzien

dat er wel degelijk sprake is van een werknemer-baasverhouding tussen de straatverkoper en de organisatie of persoon voor wie zij verkopen.

Kinderarbeid

Intussen zijn ze met bijna 700.000, de Nicaraguaanse mannen en vrouwen die op deze wijze proberen om in hun levensonderhoud en dat van hun gezin te voorzien. En dat op een bevolking van 5,4 miljoen mensen. Meer en meer zijn het vrouwen. Bijna de helft van de vrouwen die in de steden werken, zijn veroordeeld om dat als informele arbeidster te doen. En dat zie je aan hun inkomen dat ze tijdens de uiterst lange werkdagen bij elkaar weten te schrapen. Een man in de stad kan met de opbrengst van zijn werk net iets meer dan 2 personen onderhouden. Zijn vrouwelijke collega kan nauwelijks 1,5 personen onderhouden. Concreet betekent dat in een gemiddeld gezin van 5 personen er steeds minstens 3 personen - dus ook steevast een kind - moeten meewerken.

Geen gewone vakbond

Willen deze arbeiders hun levensomstandigheden zien te verbeteren, dan schuilt hun kracht in hun aantal en hun organisatie. Belangrijke vakbondskoepels zoals het Frente Nacional de Trabajadores (FNT) leveren aanzienlijke inspanningen op dit nieuwe terrein. In 2002 werd een eerste vereniging van arbeiders van de kruispunten opgericht. Hieruit groeide dan razendsnel de "Confederatie van Arbeiders voor eigen Rekening" (CTCP). Momenteel telt deze al 82 syndicaten die samen 28.000 informele arbeiders organiseren. Onder hen veel straatventers, maar ook geldwisselaars, (fiets)taxi's, autowassers, en andere dienstverleners.

Maria Teresa kwam in contact met de vakbond die de straatverkopers bij Israel Lewites wilde organiseren: "Stilaan raakte ik meer en meer geëngageerd. Sinds 2005 ben ik Algemeen Secretaris van de vakbond van de straatverkopers van Israel Lewites. De meeste leden zijn vrouwen. Met de vakbond organiseren we vormingsmomenten rond gender, leiderschap, geweld in het gezin, ... Het helpt ons sterker te maken en op te komen voor onszelf. Mijn kinderen kunnen naar school gaan dankzij een beurs. Ik hoop dat zij een beter leven zullen hebben dan ikzelf!"

Sander Spanoghe, landencoördinator FOS in Centraal-Amerika

Het volledige interview met Maria Teresa Sanchez vind je in onze e-nieuwsbrief van december, of bij het 'Nieuws uit het Zuiden' op www.fos-socsol.be.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

Wereldkeuken: Enchilado de camarones

Garnalen in pikante saus

Voor 4 personen als hoofdgerecht of voor 6 personen als voorgerecht

- limoensap
- 500 g grote garnalen, gepeld
- 2 el plantaardige olie
- 1 ui, fijngehakt
- 3 teentjes knoflook, zeer fijn gehakt

- 2 kleine Spaanse pepers, van zaad ontdaan en fijngehakt
- 2 el fijngehakte verse peterselie
- ½ tl gehakte verse oregano of ¼ tl gedroogde
- 3 el tomatenpuree
- 1 blaadje laurier
- ½ tl komijn
- 2 tl witte-wijnazijn
- 1,25 dl water
- 1 tl zout

Pers een paar druppels limoensap uit boven de garnalen en roer ze om. Verhit de olie in een grote pan op een matig vuur, en fruit hierin de ui. Voeg na 1 minuut knoflook, Spaanse peper, peterselie en oregano toe en laat dit nog eens 1 minuut fruiten. Roer de tomatenpuree erdoor en laat 5 minuten pruttelen. Voeg de rest van de ingrediënten toe en laat dit bij matige temperatuur pruttelen tot de garnalen door en door gaar zijn, 10 tot 15 minuten. Heet serveren, met rijst en/of salade.

Dit recept is een suggestie van Lydia Bruggeman uit Temse. Hartelijk bedankt! Wil jij ook je favoriete recept in deze rubriek bekendmaken? Bezorg het samen met een foto aan isabel.wagemans@fos-socsol.be.

[FOSFOR: inhoudstabel](#)

FOS-spotting

Algemeen Beraad

28 januari tot 8 februari 2008

Nieuwpoort + Brussel

De hele FOS-ploeg zet de bakens verder uit.

Feestelijke lancering van Play Fair 2008

Chinees Nieuwjaar, 7 februari 2008

Play Fair campagne naar aanleiding van de Olympische Spelen

Org. Schone Kleren Campagne

www.playfair2008.org

'Zoek mee met Roselien en Georgette'

12 februari 2008

Polyvalente zaal – Veldegem

Org. S-plus Veldegem

5 maart 2008

Volkshuis – Essen

Org. VIVA-SVV Essen

Aan de hand van een spel achterhalen we de levensverhalen van Roselien uit Namibië en Georgette uit Gent.